

כדורגל

סטלמן החוצה

לא הועילו שיחות השיכנוע, לא עזרו ההבטחות. נחום סטלמן, ראש קבוצת נבחרת ישראל, והשחקן הטוב ביותר של הקבוצה האלופה — הפועל פתח-תקוה, ימריא ביום השני הקרוב עם משפחתו לאוסטרליה. שרת לתעבור, רפי לוי ומשה (גרי) חלדי, המשחקים בקבוצת הכוח סידני.

כוכבו של הנער הפתח-תקואי הצעיר דרך במחזורי רבה. בשנת 1954, כאשר יצאה נבחרת ישראל למסע תעמולה ומשחקי יבשת דרום-אפריקה, צירף המאמן דאז, משה (גרי) בית-הלוי, שני שחקנים צעירים לנבחרת שכללה כוכבים מפורסמים כמו שייע גלור, יעקב הודורובי אלי פוקס וישראל מירמוביץ. השניים: סטלמן וחלדי, הסתפקו אז בנשיאת מוזותיהם של השחקנים החתיקים, פרצו בכבי כשמתח אתם מירמוביץ, שעליהם לנסוע הביתה לפני תום המסע.

השתנו דברים רבים. סטלמן כבר לא נמתח בנקל, החל למתוח בעצמו שחקנים צעירים וירוקים שהצטרפו לנבחרת במרוצת השנים.

למעשה החלו לשמוע על סטלמן יותר ויותר משנת 1955 ואילך. בשנה זו, זכתה קבוצת הפועל פתח-תקוה, שאומנה אז על ידי השחקן משה ווארון, בתואר האליפות הלאומית, לראשונה מאז קיומה. לסטלמן היה חלק ניכר במבצע זה, וכבר אז קנה לו פירוטום רבי בעיקר בנגיחות הראש שנו שהכניעו שוערים רבים בארץ ומחוצה לה.

שער יאשיין. בשנת 1956 התמודדה ישראל כשני משחקים עם נבחרתה הלאומית של ברית-המועצות. במוסקבה, ספגה הנבחרת מפלה כבדה בשיעור 5:0, אך במשחק הגומלין ברמת-גן היו פני הדברים שונים לחלוטין. הרוסים הובילו ביתרון של 1:0, כשראש הזדה"ש של סטלמן הכניע בנגיחה מדויקת את השוער הרוסי המצויין לאב יאשיין. אם כי לא עלה בידי ישראל להחזיק מעמד בתוצאת התיקו (תוצאה 2:1), הרי ששערו הניפלא של סטלמן לא נישכח מוכר רון הצופים. עשרות בקשות הופנו לתכניות "כבש-שחקן" בקול-ישראל ובגלי-צה"ל, בהן ביקשו מאוינים מהשדרן נחמיה בן-אברהם לחזור ולתאר את אותו רגע דרמטי בו הכניע סטלמן את יאשיין. שמו של סטלמן החל להיות סמל.

ברומטר ההצלחה. רבים נוטים לייחס את הצלחתה או כשלונותיה של האלופה הפתח-תקואית בכוכר משחקו של נחום סטלמן. הוא היה מעין ברומטר להצלחה. כשלא "הלך לו" — שותקה עימו כל שורת החלוצים של קבוצתו. היו תקופות, וגם בנבחרת הלאומית עשה סטלמן כבשלו. מאמני הנבחרת היו מתייעצים עמו בכל הנוגע להרכב, ונוצר הרושם — הלא מוטעה — כי על פי סטלמן יישק דבר.

מאז 1955 אימנו את קבוצת הפועל פתח-תקוה מאמנים רבים. משה ווארון, שחקן ה-

כדורגלן סטלמן ומעריציו בהסחות לעוד שנתיים

בעיני מארק חלאסקו

אווה הובילה אותי אל מכשפה זקנה אחת, שאצלה היתה שוכרת חדר ליום. לשם היו באים הלקוחות שלה. היא הלכה לחדר, ואני ישבתי עם המכשפה במיטבה. שמענו את אשר נטשה בחדר, מעבר לקיר. כך סידרה אותי. היא רצתה ללמד אותי לקח. אומנם לא אירע כל כך הרבה מעבר לקיר, אבל זה לא נעם לי. לגמרי לא.

"למה אתה כל כך רזה?" שאלה אותי המכשפה. "אולי יש לך שחפת?" "לא!" אמרתי.

"אתה נראה ככה. גם אחי נראה ככה. היה בן שמונה-עשרה ומת." "חבל מאד," אמרתי. "אבל את דוקא נראית טוב." "טוב?" רטנה. "יש שבר משני הצדדים, רוצים לנתח אותי. אבל אני לא נותנת."

"אל תתני," אמרתי בבטחון. "היא הסתכלה בי בחשד." "למה לא?" אז יצאה אווה. הלקוח התרחץ בבית-השימוש וזהל כמו סוס. חשבתי בלבי שאם יתחיל גם לשרוק איזו אריה, אתן לו בשיניים. לאוהו היה חלוק פתוח. בפעם הראשונה ראיתי את רגליה. היא התיישבה על ברכי.

"מה תגידי?" אמרה. "שום דבר," אמרתי. "שוחחתי עם הגברת הזאת." "נשק אותי!" אמרה בשקט. אותו לקוח עדיין צהל בבית-השימוש. נשקתי לה. אבל עיניה היו פקוחות. הן נשארות פתוחות כל הזמן, והרגשתי כאילו מישוהו בוחן את פני במיקרוסקופ.

אחר-כך בא השני. הם עמדו על המקח, מעבר לקיר. אווה דיברה בקול רם במיוחד, כדי שאשמע. היא הציעה לו שילך לאמא שלו והוא התקשם בקול בכיניי שלם לה רק עשרים וחמש לירות. לבסוף הגיעו לעמק השווה.

"אתה, כנראה, לא הכי חזק," אמרה הזקנה ומדדה אותי במבט לגלגני. "אתה בטח גם חולה, אבל אתה לא רוצה להידי. אני רואה את זה."

"איפה את רואה את זה?" "השניים מעבר לקיר גמרו, ואוהו שוב יצאה אלי. הפעם נישקתי אותה מרצוני, והיא עצמה את העיניים. הזקנה הלכה להחליף את הסדין. שמעתי אותה רוטנת על הגבר הזר, שזחל על ריצפת החדר, בחפשו משהו שנפל לו.

"נו," אמרה אווה. "אתה אוהב אותי?" "בטח," אמרתי. "ואתה יכול לשאת את זה?" "את לא יודעת כמה אפשר לשאת," אמרתי. שמעתי את זה יום לפני כן, בטרט קאובויים עם אלן לאד. נעצתי מבט קודר בחמאה, שעמדה על השולחן, ואמרתי: "אף אחד לא יודע כמה סבל יכול אדם לשאת!"

אחר כך שוב ישבתי עם המכשפה הזאת, והיא סיפרה לי איך חתכו לו לפני חמש שנים חצי קיבה, ואולי גם שלושה רבעים, ושהיא מוכרחה לרוץ לבית-השימוש. אבל אורחיה של אווה מפריעים לה בזה. "מה הם עושים לה שם?" יכולתי בנקל לענות לה על שאלה זו, ובאמת עד היום אינני יודע למה לא הסברתי זאת. ואז הלך לו השלישי, ואוהו שוב יצאה אלי. הפעם לא רצתה

זהו קטע מספורו הישראלי של גדול הסופרים הי פולנים הצעירים, מארק חלאסקו (בתמונה), בו הוא מתאר את חיי העולים החדשים, כפי שראה אותם כאן, בעוצמה ריאליסטית שלא הושגה עדיין

שאנשק לה. היא התחילה לבכות. היא החליקה מברכי ובכתה, בשכבה על הריצפה. אף פעם, לא קודם לכן ולא לאחר מכן, לא שמעתי בכי כזה. כך בודאי היו בוכים המתים, כשהיה עליהם לקום לתחייה ולחיות שנית.

הזקנה שוב החליפה את הסדינים, ואוהו המשיכה לבכות, בשכבה עירומה על הריצפה. הסתכלתי בשעון. עברה שעה, עברה שעה שניה. לבסוף אמרה לי אווה: "אף פעם לא חשבתי שאתה תוכל לשאת את זה. אף פעם לא."

הרימותי אותה וניגבתה, איכשהו, את פניה. גם אני לעולם לא חשבתי שאפשר לסבול כל כך הרבה. ריבונו של עולם, אף פעם לא חשבתי שאני כל כך אמיץ, שאוכל לשאת כל כך הרבה סבל של חולות."

בסיפורת הישראלית החדשה. חלאסקו נאות להעניק ל"העולם הזה" את הזכות הבלעדית לפירסום סיפור זה בשפה העברית. מיסמך יחיד-במינו זה יתפרסם בעמודי "העולם הזה" בגליונות הקרובים.

קולנוע

סרטים

הנאהבים בכחול

הנאהבים מטרואל (צפון, תל-אביב) צרפת) הגשם ממשך לרדת. מטר דק וטור-דני, שנואה שלא יפסק לעולם. אבל המאויבים ממשכים להתנשק. רכבת חולפת בשריקה לא ידוע מאין ולאן, בהשאירה אחריה רק זכר אחד — אבק פתח כבד. אבל האהובים מתנשקים. פרוצה עוברת לידם. היא מתבוננת בנערה ומחייכת בלעג. הזוג ממשך להתנשק. מעל לגשר חולפת תזמורת מורה ומב-הילה: איש-תוף, איש-חליל, אשה — שלט. המאהבים — בשלהם.

אוויר-אימים. כך מתחיל הנאהבים מטרואל, ווהי גם תמצית הסרט. כאותה חלקה שבפרוור, שטופת הגשם והפיח — קודר-אימים הסרט כולו, מלא אוויר-אימים מנותקת מכל מציאות, פרט לדבר אחד — האהבה.

למי איכפת היום דראמה של הליצן? מי יב מוקסם היום בדראמה נוסח רומאנו ויליה. אין מי שיתרגש מדראמה על שני נאהבים בתקופה בה אפשר להשמיד מיליונים ביי-רגע. אדם החי בתקופה שכזאת עלול להתרגש רק במיקרה אחד: בתנאי ששל הבד יועלו בפניו לא רק תגובותיהם החיצוניות של שני הגיבורים, אלא גם מס-תרי תהום הנפש. לשם כך יש להגיע ל-עומק הסוריאליזם.

כי עלילת הסרט ובעיותיו הם נאיביים ופשוטים, כאגדה הספרדית עליה הוא מבוסס. נערה (לודמילה צירינה) מחכה להבוא של אהובה. מליאת אמונה שבכוח אהבתה (המשך בעמוד 20)

לידידי שניסו להשפיע עליו כי מוטב לו לנחם לתקופת מה ממשחקים.

בלי שחרור פורמאלי. הפסדיה האחרונים של הנבחרת הלאומית, היו הפסדיו הפרטיים של סטלמן. הקהל שאג "סטלמן החוצה", למרות שלא היה היחיד שלא היטיב לשחק במשחק זה או אחר, אך הקהל זכר את ימיו הטובים, ציפה ממנו ליותר.

יתכן שבשיעור גילויי יחס הזלזול מצד הקהלי החילי סטלמן לקבל את דעת אגודת הכוח סידני שבאוסטרליה, לבוא ולהצטרף לשרותיה כשחקן מקצועי.

אוסטרליה הנה כיום המדינה היחידה בי עולם שאינה קשורה בחוקי הפיסיקא. ההתאחדות הבינלאומית לכדורגל, ומשום כך יכול כל שחקן, מכל מדינה בעולם, לבוא לאוסטרליה ולשחק שם גם ללא קבלת שיח-רור פורמאלי מקבוצתו.

שיחת שגנוע והסבר. לאור השמור עה על נסיעתו הקרובה לאוסטרליה, סוברים משום מה ברחוב כי סטלמן היה כפוי טובה. מנהל רשות הספורט, ראובן דפני, קרא אליו את סטלמן לשיחה, הבטיח לו תפקיד אחראי בשטח אימון כדורגלני נוער, תמורת שבר.

גם ראש המחלקה המוניציפלית של מפא"י וסני יו"ר ההתאחדות לכדורגל לשעבר, מיכאל אמוג, ניפגש עם סטלמן לשיחת שיכנוע והסבר. ראשי אגודתו ניראו נדהמים למראה הפיסיקאים הרבים אודות נסיעתו הקרובה של הכדורגלן המצטיין. אך ניראה כי סטלמן לא ייסוג מתוכניתו לעזוב את המדינה, ובפרט, שבשבו לכאן בעוד שנה או שנתיים, יוכל תמיד לרכוש לעצמו מישי-רת מאמן בקבוצה צמרת.

מתוגי הפועל פתח-תקוה הביטחו אפילו למנותו כמאמן הקבוצה הראשונה של האגוד-דה. סטלמן משוכנע כי הצעה זו תוצע לו גם בעוד שנתיים.

נבחרת הלאומית לשעבר, שטיפח וגידל את סטלמן, היה הראשון שטעם מיצר השלטון של הכדורגל המוכשר, יליד אס-המושבות ובוגר בית-הספר התיכון במקום. את וארון החליף המאמן גיק גיבונס. הוא הוזהר בבואו: "תסתכך עם כולם — אבל רק לא עם סטלמן. גיבונס לא הבין את הרמז ובאחד הימים מצא את מקומו תפוס על-ידי מאמן אחר.

ההונגרי איגנץ קאלמאר הובא במיוחד מתורכיה לאמן את הפועל פתח-תקוה. לאחר המסע המשותף של כדורגלני הפועל פתח-תקוה ומכבי תל-אביב בארצות הברית, תלו השחקנים והמאמן האשמות הדדיות איש ברעהו. גם קאלמאר פוטר, ופינה מקומו למאמן הנוכחי, היוגוסלבי מינה יובאנוביץ.

"אינני יודע שרא לשחק". כל זמן שסטלמן היה חלוץ דינאמי, פורץ מתכנן ומבקיץ שוערים, היו חבריו לנבחרת וקהל אוהדיו מוכנים לסלוח לו. אולם כאשר חלו אצלו ירדות מה בכוכר משחקו, החלו הליגולוגים. הקהל, כאילו שכח את ימיו הי טובים, ימים בהם העניק לישראל ולקבוצתו נצחונות מפוארים, שלח בו חיצי לעג על כל כשלונו.

סטלמן, שבהיותו בשיאו כשרוני, לא הורגל לקריאות מסוג "סטלמן הביתה", נפגע עד לעמקי נשמתו. לאחרונה אף החליט ליטול פגרה בת חודש ימים, כדי לשוב אל עצמו, לנסות ולרכוש לעצמו שוב את אימון הקהל שאבד לו במידת מה.

אולם לא שחקן כסטלמן יוכל לשבות ממשחקים לתקופה ארוכה. במשחק היוקרה של קבוצתו נגד מכבי חיפה, על גביע ש-יתרם על ידי אילנשיל פוליו, לא שותף אמנם סטלמן (לפי בקשתו), אך ימים ספורים לאחר מכן שוב נטל חלק במשחק הליגה של קבוצתו נגד מכבי פתח-תקוה, הבקיע את השער היחיד במשחק בנגיחת ראש. "אינני יכול שלא לשחק", אמר סטלמן